

KVINDELIGE PROFESSORER I EUROPA

Udarbejdet af:
Katja Helena Jensen, seniorøkonom, ph.d.
Nikolaj Helm-Petersen, seniorkonsulent

Udgivet marts 2025

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Baggrund

Tiltrækning, rekruttering og fastholdelse af talentfulde forskere udgør centrale elementer i indsatsen for at sikre en forskningsindsats i verdensklasse.

Analyser af diversitet blandt forskere udgør tilbagevendende temaer i både danske og europæiske forskningspolitiske diskussioner.

I 2003 udgav EU-Kommissionen første udgave af "She Figures". Publikationen er nu udkommet otte gange med tre-fire-årige intervaller og har udviklet sig til verdens mest omfattende kønsopdelte forskningsstatistik. Den nyeste udgave er fra februar 2025 og beskriver det europæiske forskningslandskab med kønsopdelte data på 468 sider.

"She Figures" blev oprindeligt skabt af en gruppe (kvindelige) embedsmænd i EU-Kommissionens forskningsdirektorat i samarbejde med en gruppe (kvindelige) europæiske forskere og embedsmænd fra de nationale forskningsministerier.

Udgangspunktet var en fælles frustration over oplevet uretfærdighed, især det talenttab, som meriteringskriterier og rekrutteringsprocedurer kan bidrage til i en konkurrencepræget forskningsverden, der er præget af uklare karriereveje og med skiftende – og nogle steder fraværende – politisk og ledelsesmæssigt fokus på diversitet blandt de videnskabelige talenter i forskningsverdenen.

Idet "She Figures" tilvejebragte det første samlede talmateriale for forskerpopulationerne i europæiske lande opdelt *både* på køn og på karrieretrin, blev det klarlagt, at der var tale om en paneuropæisk problemstilling.

Titlen "She Figures" er angiveligt en reference til EU-Kommissionens daværende årlige forskningspublikation "Key Figures", som beskrev det europæiske forskningslandskab med omfattende brug af data og tabeller, hvoraf kun få rummede kønsopdelte data om Europas forskere.

I dansk universitets- og forskningspolitik har ligestilling i forskning været et tilbagevendende tema, hvor rekrutteringsstatistikere har dokumenteret udviklingen, og hvor ekspertgrupper og analyser har sat fokus på emnet og i en række tilfælde også har formuleret bud på anbefalinger og initiativer. Se historisk oversigt i boks 1.

I de senere år har DEA belyst karrierevejene for forskere i kombination med analyser af ekstern forskningsfinansiering. Analyserne viser, at forskeres karrieremuligheder påvirkes forskelligt afhængigt af bl.a. fagområde, stillingsniveau og køn.

- **2023:** [Ekstern forskningsfinansiering: Kvindelige forskere oplever mere usikkerhed end deres mandlige kolleger](#). Analysen viser, at flere kvindelige end mandlige forskere frygter for deres ansættelse og overvejer at forlade universitetsverdenen. Kønsforskellene er særligt udtalte på toppen af den forskningsmæssige karrierestige blandt lektorer og professorer.
- **2021:** [Diversitet i forskning og forskningsfinansiering](#). Diversitet kan være forbundet med gavnlige effekter for forskningen, herunder øget variation og relevans. Der er mange faktorer, som kan hæmme eller fremme diversitet i forskningen, og årsagerne til mangelfuld diversitet skal typisk findes i samspillet mellem flere af disse faktorer.
- **2019:** [Flere penge på færre hænder i dansk forskning](#). Analysen påviser bl.a. en betydelig koncentration af konkurrenceudsatte forskningsmidler hos mandlige bevillingsmodtagere.

Boks 1 // Danske ekspertgrupper, analyser og statistikker med fokus på ligestilling i forskning

- Forskningsminister Jytte Hilden: [Kvinder – kvalitet – forskning](#) (1997)
- Tænketaank nedsat af videnskabsminister Helge Sander og ligestillingsminister Eva Kjer Hansen: [Alle talenter i spil – flere kvinder i forskning](#) (2005)
- Videnskabsminister Helge Sander: [Kortlægning af initiativer til rekruttering og fastholdelse af kvindelige talenter i den danske forskningsverden](#) (2009)
- Uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen: [Taskforce for flere kvinder i forskning](#) (2015)
- Uddannelses- og Forskningsministeriet: Talentbarometer, div. årgange: [2017](#), [2019](#) og [2022](#)
- Danske Universiteters [Taskforce](#) for diversitet, inklusion og ligestilling (2024)
- Uddannelses- og Forskningsministeriet: [Forskerrekrutteringsstatistik](#), div. årgange fra 1998 og frem

Konklusion

På godt 20 år har Europa fået flere kvindelige professorer. Men data vidner om, at udviklingen er sket i et ujævnt tempo og med store landeforskelle (se evt. oversigt i tabel 1 på side 8).

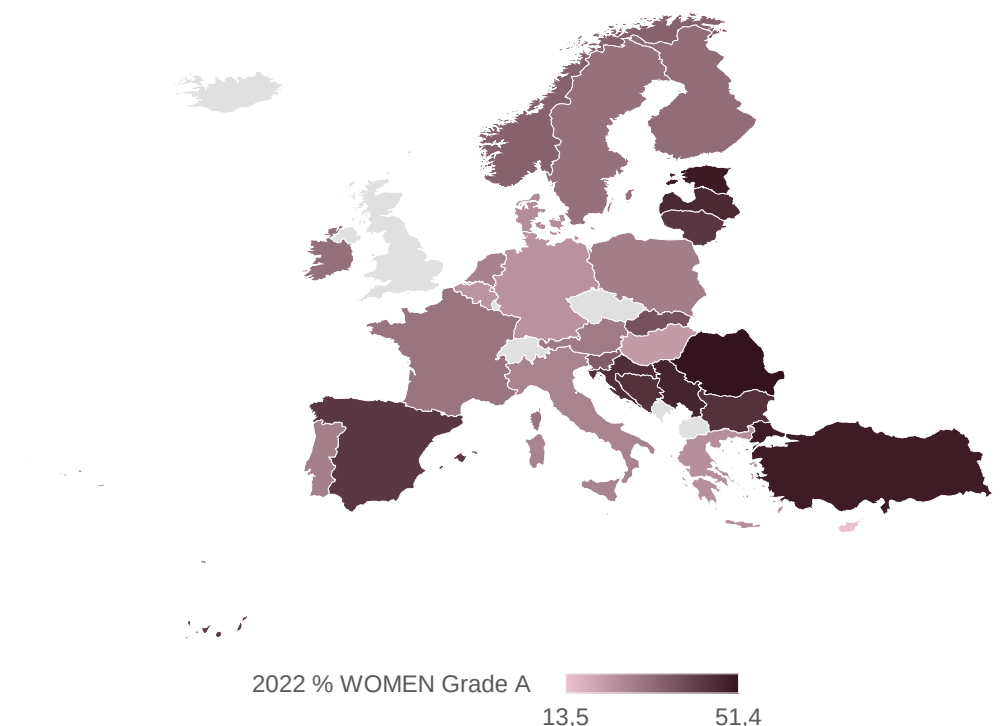
Herhjemme er vi fra 2000 til 2022 gået fra 8 pct. til knap 25 pct. kvindelige professorer. Tallene vidner for Danmarks vedkommende om en tredobling af kvindernes andel af de videnskabelige stillinger på det højeste niveau i forskningsverdenens interne stillingshierarki.

Umiddelbart en markant og anerkendelsesværdig udvikling, hvis man har fokus på diversitet og et hjerte, der banker for ligestilling i forskningsverdenen.

Men de samme tal fra EU's "She Figures" vidner om, at også andre lande har flyttet sig – i nogle tilfælde hurtigere end Danmark. Samtidig er der kommet flere lande til. Så selv om vi i Danmark har tredoblet andelen af kvindelige professorer, er vi – hvis man rangordner europæiske lande efter andelen af kvindelige forskere på højeste niveau – faktisk faldet nogle pladser:

- I 2000 lå Danmark med 8 pct. kvindelige professorer på en 18.-plads ud af de 27 lande, som dengang indgik i statistikken (se oversigt i tabel 1 på side 8).
- 22 år senere, i 2022, lå Danmark med 25 pct. kvindelige professorer på en 24.-plads ud af de 29 lande, som nu indgik i statistikken.
- Danmark havde både i 2022 og i de forudgående år en mindre andel kvindelige professorer end Norge, Finland og Sverige. I 2022 havde de øvrige nordiske lande mellem 31 og 34 pct. kvindelige professorer.

Figur 1: Andel kvindelige professorer ("Grade A") i europæiske lande, 2022

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra EU-Kommissionens "She Figures". Diverse årgange

Østeuropa i top mht. andel af kvindelige professorer ...

Tidsserien med data fra hver af de otte udgaver af "She Figures" vidner om, at det især er østeuropæiske EU-lande og EU-kandidatlande, herunder Balkanlande, der har en stor andel kvindelige professorer.

Flere af disse lande ligger tæt på eller lidt over 50 pct. kvindelige forskere på højeste trin i stillingshierarkiet.

Umiddelbart kunne man derfor fristes til at udpege disse lande som europæiske rollemodeller målt på diversitet i rekruttering og fastholdelse.

... men Østeuropas forskningsinvesteringer ligger lavt

Men i et bredere europæisk perspektiv tjener netop de østeuropæiske lande – med deres store andele af kvindelige professorer – kun i begrænset omfang som forskningsmæssige rollemodeller for resten af Europa.

De samme lande har nemlig få eller ingen universiteter, der klarer sig godt på rankinglisterne, og kun få af Europas store forskningsintensive virksomheder er hjemmehørende i Østeuropa¹. De samme lande har ofte også lavere succesrater i konkurrencen om europæiske forskningsbevillinger – hvilket til dels hænger sammen med, at landene selv kun i mindre omfang skyder nationale midler ind i egne forskningsinstitutioner.

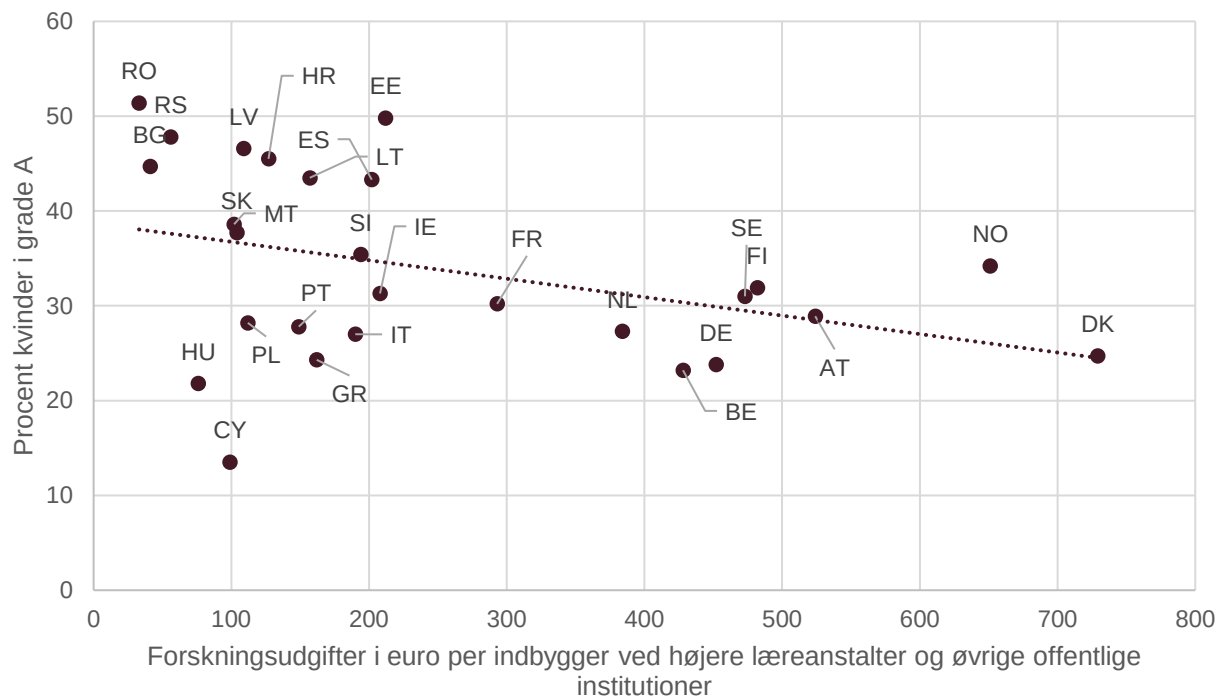
I 2022 lå tre EU-lande (Rumænien, Estland og Letland) samt to EU-kandidatlande (Tyrkiet og Serbien) tæt på en ligelig kønsmæssig fordeling blandt professorerne.

Men Eurostats data viser, at de samme lande målt i euro per indbygger kun investerer små beløb i forskningen: Rumænien 26 euro, Serbien og Tyrkiet omkring 50 euro, mens Letland og Estland lå på hhv. godt 100 og godt 200 euro per indbygger. Til sammenligning lå Danmarks forskningsinvesteringer i 2022 på 716 euro per indbygger.

Sat på spidsen har man i Europa kun opnået ligestilling på professorniveau i netop de lande, hvor der i forskningsverdenen er økonomisk smalhals, og hvor mulighederne for at tiltrække, fastholde og udvikle forskere og videnskabelige talenter derfor er mere begrænsede.

¹ Se fx [Leiden ranking](#) af universiteter og [The EU Industrial R&D Investment Scoreboard](#).

Figur 2: Andel kvindelige professorer ("Grade A") i europæiske lande, 2022, og forskningsudgifter per indbygger i euro, 2022

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra EU-Kommissionens "She Figures 2025" samt Eurostats "Gross domestic expenditure on R&D by sector of performance (Government Sector og Higher Education Sector), Euro per inhabitant".

Note: Det bemærkes, at Schweiz med 840 euro per indbygger ligger højere end Danmark, men landet er ikke inkluderet i figuren, fordi der mangler kønsopdelte data på professorniveau. (Se evt. Eurostats liste over landekoder [her](#)).

Implikationer

Statistikken i EU-Kommissionens "She Figures" anvender en opdeling af videnskabelige stillinger på fire niveauer, hvor "Grade A" defineres som "equivalent to full professorship positions".

Man kan derfor godt oversætte "Grade A" til stillinger som er på "professorniveau".

Men det skal samtidig understreges, at professorbegrebet er en forskelligartet størrelse og bruges forskelligt i landene. I Danmark omfatter opgørelsen som udgangspunkt ordinære professorer ved universiteterne samt kliniske professorer ved hospitalerne og de nu udfasede tidsbegrænsede MSO-professorater.

De europæiske lande har forskellige stillingskategorier. Nogle steder er stillingsstruktur og meriteringskriterier reguleret ved lov. Andre steder sker reguleringen af akademiske stillinger via overenskomster, politiske aftaler eller universiteternes egne interne regler. Yderligere foregår den offentlige forskning ikke kun ved universiteter. I varierende grad forskes der også ved andre typer af forsknings- og uddannelsesinstitutter og på hospitaler, sektorforskningsinstitutioner og museer, som alle anvender forskellige stillingskategorier med dertilhørende meriteringskriterier.

Så "Grade A" omfatter for hvert land toppen af det videnskabelige stillingshierarki, men er samtidig et mangefacetteret begreb.

En implikation af denne analyse er derfor, at det er interessant og relevant at sammenligne udviklingen på tværs af lande. Men begrænsninger mht. data vanskeliggør direkte en-til-en konklusioner på tværs af Europa.

Datamaterialet kan derfor med fordel bruges til at identificere *best practice*-lande, som interesse-rede aktører, herunder både forskningsfinansierende og forskningsudførende samt aktører med ansvar for rammer og regulering, kan se nærmere på.

Sådanne analyser af lande, der vurderes som værende særligt succesfulde i arbejdet med at sikre diversitet i forskerpopulationen, kan bl.a. ske med udgangspunkt i det omfattende bilagsmateriale, der ligger bag "She Figures 2024".

Som det fremgår af i tabel 1, har de øvrige nordiske lande – der også er blandt de mest forskningsintensive europæiske lande – igennem hele opgørelsesperioden ligget noget højere end Danmark, hvad angår andelen af kvindelige professorer.

En anden mulighed er at sammenligne Danmark med Tyskland og Holland. Her viser tabel 1, at Danmark igennem opgørelsesperioden har ligget marginalt højere end de to sydlige nabolande, dog således, at Holland i den seneste opgørelse (2022) har overhalet Danmark.

Tabel 1 // Andel kvindelige professorer "Grade A" i europæiske lande, 2000-2022

	2000		2004		2007		2010		2013		2016		2018		2022	
1	Latvia	21	Romania	29	Romania	32	Romania	36	North Macedonia	67	Romania Bosnia and Herzegovina	54	Romania Bosnia and Herzegovina	51	Romania	51
2	Portugal	19	Latvia	27	Latvia	29	Latvia	32	Montenegro	55		45		47	Estonia	50
3	Finland	19	Türkiye	26	Türkiye	28	Türkiye	28	Malta	45	Latvia	41	Latvia	45	Türkiye	49
4	Bulgaria	18	Finland	21	Croatia	26	Bulgaria	26	Croatia	38	Croatia	41	Malta	44	Serbia	48
5	Poland	18	Portugal	21	Bulgaria	24	Croatia	26	Latvia	34	Malta	40	Croatia	43	Latvia	47
6	Estonia	18	Poland	20	Finland	23	Switzerland	26	Bulgaria	32	Lithuania	39	Lithuania	40	Croatia Bosnia and Herzegovina	46
7	France	16	Bulgaria	18	Switzerland	22	Finland	24	Romania	30	Bulgaria	37	Bulgaria	40		45
8	Spain	15	Spain	18	Portugal	21	Iceland	24	Ireland	28	Finland	29	Slovenia	33	Bulgaria	45
9	Italy	15	Estonia	17	Poland	20	Slovakia	23	Finland	27	Slovenia	29	Norway	31	Lithuania	44
10	Sweden	14	Switzerland	17	Slovakia	20	Portugal	22	Iceland	26	Norway	28	Türkiye	30	Spain	43
11	Norway	13	Italy	16	France	19	Hungary	21	Norway	25	United Kingdom	26	Finland	30	Malta	39
12	United Kingdom	13	France	16	Italy	19	Norway	21	Portugal	25	Portugal	26	Sweden	28	Slovakia	38
13	Iceland	12	Sweden	16	Hungary	19	Italy	20	Hungary	24	Iceland	26	France	28	Slovenia	35
14	Lithuania	12	United Kingdom	16	Iceland	19	Slovenia	20	Sweden	24	Sweden	25	Slovakia	27	Norway	34
15	Greece	11	Norway	16	Spain	18	Sweden	20	Slovakia	24	Slovakia	25	Portugal	27	Finland	32
16	Slovenia	11	Hungary	15	Sweden	18	France	19	Poland	23	Estonia	24	United Kingdom	26	Ireland	31
17	Israel	11	Iceland	15	Norway	18	Estonia	17	Slovenia	23	Poland	24	Iceland	26	Sweden	31
18	Denmark	8	Slovakia	14	Estonia	17	Spain	17	Italy	21	Switzerland	23	Ireland	26	France	30
19	Czech Republic	8	Slovenia	13	Slovenia	17	Austria	17	Spain	21	Austria	23	Poland	25	Austria	29
20	Slovakia	8	Lithuania	12	United Kingdom	17	Austria	17	Austria	20	Italy	22	Austria	25	Poland	28
21	Germany	8	Greece	11	Lithuania	14	Denmark	15	Greece	20	France	22	Switzerland	24	Portugal	28
22	Belgium	7	Denmark	11	Austria	14	Germany	15	France	19	Greece	22	Spain	24	Netherlands	27
23	Ireland	7	Israel	11	Czech Republic	13	Lithuania	14	Switzerland	19	Spain	21	Italy	24	Italy	27
24	Netherlands	6	Czech Republic	10	Israel	13	Israel	14	Denmark	19	Denmark	21	Denmark	23	Denmark	25
25	Austria	6	Cyprus	10	Denmark	12	Czech Republic	13	United Kingdom	18	Ireland	21	Greece	22	Greece	24
26	Cyprus	4	Austria	10	Germany	12	Netherlands	13	Germany	17	Hungary	20	Netherlands	22	Germany	24
27	Malta	2	Netherlands	9	Belgium	11	Belgium	12	Estonia	17	Germany	19	Hungary	22	Belgium	23
28	Luxembourg	-	Germany	9	Greece	11	Cyprus	11	Luxembourg	17	Netherlands	19	Germany	20	Hungary	22
29	Hungary	-	Belgium	9	Netherlands	11	Luxembourg	9	Netherlands	16	Belgium	18	Belgium	20	Cyprus	14
30	Romania	-	Malta	2	Ireland	10	Greece	-	Belgium	16	Luxembourg	18	Israel	19	Czech Republic	-
31	Croatia	-	Ireland	-	Cyprus	10	Poland	-	Lithuania	14	Czech Republic	15	Luxembourg	18	Luxembourg	-
32	Türkiye	-	Luxembourg	-	Luxembourg	9	Montenegro	-	Czech Republic	13	Israel	14	Cyprus	13	United Kingdom	-
33	Switzerland	-	Croatia	-	Malta	2	North Macedonia	-	Cyprus	11	Cyprus	13	Czech Republic	-	Iceland	-
34	Montenegro	-	Montenegro	-	Montenegro	-	Bosnia and Herzegovina	-	Türkiye	-	Türkiye	-	Estonia	-	Switzerland	-
35	North Macedonia	-	North Macedonia	-	North Macedonia	-	Ireland	-	Israel	-	Montenegro	-	Montenegro	-	Israel	-
36	Bosnia and Herzegovina	-	Bosnia and Herzegovina	-	Bosnia and Herzegovina	-	Malta	-	Bosnia and Herzegovina	-	North Macedonia	-	North Macedonia	-	Montenegro	-
	EU-27	-	EU-25	15	EU-27	19	EU-27	20	EU-28	21	EU-28	24	EU-28	26	EU-27	30

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra "She Figures" fra 2003, 2006, 2009, 2012, 2015, 2018, 2021 og 2024

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu